

Από ΓΚΙΚΑ ΧΑΡΔΟΥΒΕΛΗ
Προς: ΑΓΓΕΛΟ ΜΟΣΧΟΒΑ

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΣΤΗΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ «ΚΕΡΔΟΣ»

1. Η κυβέρνηση διατείνεται ότι οι μεταρρυθμίσεις στις οποίες προχωρά έχουν το χαρακτήρα του επείγοντος. Πόσο άμεσες πρέπει να είναι οι διαρθρωτικές αλλαγές που έχει ανάγκη η χώρα και η ελληνική οικονομία;

Η οικονομία δεν μπορεί ποτέ να περιμένει. Ζούμε σε ένα παγκοσμιοποιημένο οικονομικό σύστημα, με διαρκή ανταγωνισμό στις τιμές και την ποιότητα των προϊόντων και υπηρεσιών, στη προσέλκυση επενδύσεων, στη δημιουργία γνώσης, στην προσέλκυση κεφαλαίων. Μας ανταγωνίζονται άλλες χώρες με χαμηλότερο κόστος εργασίας, χώρες με καλύτερη εκπαίδευση του ανθρώπινου δυναμικού τους, χώρες με υψηλότερες επενδύσεις σε έρευνα και τεχνολογία, με περισσότερη εργασιακή ειρήνη, με μεγαλύτερες, δυναμικότερες και πιο καλά οργανωμένες επιχειρήσεις, με μικρότερους φορολογικούς συντελεστές, με καλύτερες υποδομές στις τηλεπικοινωνίες, κ.ο.κ. Δεν μπορούμε να περιμένουμε διότι η αδράνεια σημαίνει οπισθοδρόμηση σε σχέση με τους υπόλοιπους, οι οποίοι τρέχουν.

Στη χώρα μας απαιτείται μια εντονότερη στροφή προς τη μικροοικονομική πολιτική, δηλαδή μια αναδιάρθρωση των δομών και λειτουργιών της οικονομίας. Αυτή η στροφή ξεκίνησε στη δεύτερη τετραετία της Κυβέρνησης Σημίτη, και παρά την κριτική πολλών ότι ήταν άτολμη και αναιμική, ήταν ένα ρεαλιστικό ξεκίνημα που συνέβαλε στη σημαντική βελτίωση στους δείκτες της διαδικασίας της Λισσαβόνας, οι οποίοι περιγράφουν τις πολιτικές ανταγωνιστικότητας της οικονομίας. Η στροφή προς τη μικροοικονομική πολιτική απαιτείται σήμερα να συνεχιστεί και οι τελευταίες πρωτοβουλίες της κυβέρνησης είναι προς αυτή την κατεύθυνση.

Βεβαίως, στη σημερινή συγκυρία, ο χαρακτήρας του επείγοντος πηγάζει κυρίως από το γεγονός ότι τον προηγούμενο ενάμισι χρόνο η ίδια η κυβέρνηση επέδειξε αινιγματική απραξία, που μερικώς μόνο δικαιολογείται από την έλλειψη εμπειρίας και από τον απαιτούμενο χρόνο εκμάθησης των λειτουργιών της Δημόσιας Διοίκησης. Οι Ολυμπιακοί Αγώνες έδρασαν ως υπνωτικό για έξι περίπου μήνες, αφού αποπροσανατόλισαν το ενδιαφέρον της κυβέρνησης και της κοινής γνώμης από τα προβλήματα της οικονομίας. Στη συνέχεια, η επιδείνωση της σχέσης μας με την Ευρωπαϊκή Ένωση που οι ίδιοι προκαλέσαμε στα θέματα του βασικού μετόχου και της δημοσιονομικής απογραφής απορρόφησε σημαντικό χρόνο και ενέργεια και εγκλώβισαν την κυβέρνηση σε μια μάχη με το παρελθόν, χωρίς να επιτρέπουν το ξεδίπλωμα νέων πρωτοβουλιών

και της πολιτικής της τετραετίας. Ο πολιτικός χρόνος για νέες πολιτικές είχε στενέψει δραματικά.

2. Το ν/σ που ρυθμίζει τις εργασιακές σχέσεις προκάλεσε έντονες αντιδράσεις στο κοινωνικό και πολιτικό πεδίο. Θεωρείτε ότι οι τομές που επιχειρούνται κινούνται στην κατεύθυνση της ανταγωνιστικότητας και της ανάπτυξης της οικονομίας; Είναι τελικώς υπέρ του εργαζόμενου ή υπέρ του εργοδότη;

Είναι ξεκάθαρο ότι το βάρος της αύξησης της ευελιξίας στην αγορά εργασίας, που το ν/σ επιχειρεί, το φέρνουν αποκλειστικά οι εργαζόμενοι. Όχι μόνο έχουν λιγότερα δικαιώματα, όχι μόνο υποχρεώνονται να εργάζονται με μη σταθερά ωράρια, αλλά μειώνονται και οι αποδοχές τους. Το όφελος είναι υπέρ των νομοταγών επιχειρήσεων, κυρίως των μεγάλων επιχειρήσεων. Διότι όλοι γνωρίζουμε ότι μεγάλη μερίδα των επιχειρήσεων, ιδιαίτερα των μικρών, σε μια εποχή υψηλής ανεργίας, σπάνια εφάρμοζε την προηγούμενη αυστηρή εργατική νομοθεσία. Συνεπώς, ο νόμος στην πράξη ευνοεί τις μεγάλες και νομοταγείς επιχειρήσεις απέναντι στους εργαζόμενους τους, ενώ αποθρασύνει τους εργοδότες στις υπόλοιπες επιχειρήσεις, παρέχοντάς τους νομικό κάλυμμα.

Το ερώτημα λοιπόν είναι αν αυτή η ανακατανομή έχει μακροοικονομικά οφέλη, αν δηλαδή αυξήσει την ανταγωνιστικότητα των ελληνικών επιχειρήσεων, οι οποίες θα πολλαπλασιάσουν και θα επανεπενδύσουν τα κέρδη τους στην εγχώρια οικονομία. Από μόνο του το ν/σ δεν αρκεί. Πρέπει συγχρόνως και η χώρα μας να γίνει περισσότερο ελκυστική ως χώρος επέκτασης της οικονομικής δραστηριότητας των επιχειρήσεών μας. Πρέπει η πολιτική για την αγορά εργασίας να δένει σε μια γενικότερη πολιτική για τις επενδύσεις. Διαφορετικά, θα μπορούσε εύκολα να σκεφτεί κανείς εφιαλτικά σενάρια, όπου τα χρήματα των Ελλήνων εργαζομένων, που τώρα ανακατανέμονται υπέρ των επιχειρήσεων να υποστηρίζουν την οικονομική ανάπτυξη των γειτονικών χωρών, αν οι επιχειρήσεις μας αποφασίσουν να επενδύσουν τα χρήματα αυτά εκτός Ελλάδος.

Όταν το 1987 στην Ιρλανδία οι εργαζόμενοι δέχτηκαν οικειοθελώς μειωμένες αποδοχές υπήρχε η γενικότερη κατανόηση απ' όλους τους κοινωνικούς εταίρους ότι οι επιχειρήσεις θα επένδυαν στην Ιρλανδία, ενώ η ίδια η κυβέρνηση είχε ήδη ξεδιπλώσει την αναπτυξιακή της στρατηγική και πολιτική. Φοβάμαι ότι σήμερα στην Ελλάδα δεν είναι ξεκάθαρο ούτε το τι θα πράξουν οι επιχειρήσεις ως αντάλλαγμα, ούτε το ποια είναι η οικονομική στρατηγική μας, στην οποία να εντάσσεται το εργατικό νομοσχέδιο ως αναπόσπαστο μέρος της.

3. Το ασφαλιστικό, είναι ένα άλλο θέμα που θυμίζει «καυτή πατάτα» ή «ωρολογιακή βόμβα». Όλοι συμφωνούν ότι πρέπει να ανοίξει, το θέμα είναι σε ποια κατεύθυνση. Η κυβέρνηση Σημίτη έκανε πίσω στο νόμο Γιαννίτση και έφερε το νόμο Ρέππα. Η παρούσα κυβέρνηση εμμένει στις αλλαγές που προωθεί και ο κόσμος μάλλον παρατηρεί αμήχανος, ενώ το πρόβλημα δείχνει να διαιωνίζεται. Εσείς πιστεύετε ότι τόσο σημαντικά θέματα Τι πιστεύετε ότι πρέπει να γίνει;

Το ασφαλιστικό είναι ένα ζήτημα που δεν μπορούμε να το αποφύγουμε, εκτός αν όλοι μας αποφασίσουμε να κάνουμε 3 ή 4 παιδιά ο καθένας μας. Ο αριθμός του συνταξιούχων σε σχέση με τον αριθμό των εργαζομένων συνεχώς αυξάνεται λόγω υπογεννητικότητας, αλλά και αύξησης του προσδόκιμου ζωής. Μια οικονομία δεν μπορεί να λειτουργήσει μόνο με συνταξιούχους. Κάποιοι πρέπει να εργάζονται για να υποστηρίξουν και τους συνταξιούχους. Οι αλλαγές που θα γίνουν είτε μας αρέσει είτε όχι θα είναι με μαθηματική ακρίβεια προς την κατεύθυνση της αύξησης των ορίων ηλικίας και της μείωσης των συντάξεων, ασχέτως με το τι μπορεί να υπόσχονται οι πολιτικοί. Βεβαίως, το γεγονός ότι δεν λειτουργούμε σε μια κλειστή οικονομία δίδει ορισμένες διεξόδους ελάφρυνσης του προβλήματος αλλά δεν το λύνει. Καλό λοιπόν είναι να πάρουμε τα μέτρα μας όσο το δυνατόν νωρίτερα. Διότι αν για παράδειγμα αφήνουμε κάποιους σήμερα να συνταξιοδοτούνται πρώιμα, αυτό σημαίνει ότι κάποιων άλλων τα όρια ηλικίας στη συνέχεια θα αυξηθούν ακόμα περισσότερο. Το πολιτικό ζήτημα με άλλα λόγια είναι η κατανομή των βαρών. Όσο χαϊδεύουμε αυτιά και μεταθέτουμε το πρόβλημα προς το μέλλον, τόσο επιβαρύνουμε τις μελλοντικές γενιές των εργαζομένων.

4. Θεωρείτε πιθανή τη λήψη νέων αμέσων φορολογικών μέτρων, δεδομένης της στέρησης των δημοσιονομικών εσόδων; Με ποιο άλλο τρόπο θα μπορούσε να λυθεί το δημοσιονομικό πρόβλημα;

Είναι πολύ πιθανή η λήψη πρόσθετων φορολογικών μέτρων. Οι δαπάνες δύσκολα μειώνονται. Νέοι φόροι επιβάλλονται πολύ πιο εύκολα. Η υστέρηση των δημοσιονομικών εσόδων είναι άλλωστε σήμερα η αχίλλειος πτέρνα της οικονομικής πολιτικής. Υπάρχει άμεση ανάγκη επανόρθωσης της αξιοπιστίας των ελεγκτικών μηχανισμών του κράτους, που καταστράφηκαν μετά τις εκλογές. Αυτό φαίνεται ότι αργεί. Επίσης, ο Φ.Π.Α. κατακρημνίστηκε από το Δεκέμβριο του 2004, αμέσως μετά το νέο φορολογικό νόμο επειδή ο νόμος δημιούργησε κίνητρα απόκρυψης της φορολογητέας ύλης και, έτσι, η ανάγκη αλλαγής του νόμου είναι επίσης επιτακτική. Με το νέο νόμο, οι επιχειρήσεις με τζίρο έως 300 χιλιάδες ευρώ μπορούν να προβούν σε αυτο-περαίωση, στην οποία υπολογίζεται ένα τεκμαρτό κέρδος με βάση τις δαπάνες τους. Συνεπώς έχουν κίνητρο να μην εμφανίζουν δαπάνες και να μη θέλουν τιμολόγια παραλαβής

από τους προμηθευτές τους. Οι προμηθευτές, που είναι μεγαλύτερες εταιρείες, ελέγχονται και πληρώνουν πιθανό επιπλέον φόρο κατά την περαίωση με βάση τα πραγματικά κέρδη τους, συνεπώς επιθυμούν να αποκρύψουν έσοδα. Τα συμφέροντα λοιπόν και των δύο τύπων εταιρειών είναι προς την ίδια κατεύθυνση, να κρύψουν φορολογητέα ύλη.

Είναι επίσης ξεκάθαρο ότι η κυβέρνηση θα επιταχύνει τις αποκρατικοποιήσεις ώστε να αντλήσει έσοδα για τη μείωση του δημόσιου χρέους. Η σκληρή πραγματικότητα του δημοσιονομικού προβλήματος θα διαψεύσει πολλές ανακοινώσεις υπουργών, οι οποίοι υπόσχονται ότι το ποσοστό συμμετοχής του κράτους στις ΔΕΚΟ που αυτοί εποπτεύουν θα παραμείνει σε συγκεκριμένα υψηλά επίπεδα (π.χ. άνω του 50%).

6. Ο αναπτυξιακός νόμος που έφερε η κυβέρνηση θεωρείτε ότι δίνει επαρκή κίνητρα για εγχώριες και για άμεσες ξένες επενδύσεις; Λύνει την αναντιστοιχία του ισοζυγίου εισαγωγών και εξαγωγών; Τι επιπλέον θα μπορούσε να γίνει;

Ο αναπτυξιακός νόμος έτυχε καλής υποδοχής από τον επιχειρηματικό κόσμο κυρίως διότι κατάργησε τη διάκριση των επιχειρήσεων σε παλιούς και νέους φορείς, καθώς και τη σύνδεση του ύψους της επένδυσης με τις δημιουργούμενες θέσεις εργασίας. Παραμένει ερωτηματικό η αποτελεσματική εφαρμογή του, καθώς η μέχρι σήμερα εφαρμογή των αναπτυξιακών νόμων δεν φαίνεται να απέφερε τα αναμενόμενα αποτελέσματα, ούτε υπάρχει επίσημη μελέτη που να τεκμηριώνει τα οφέλη τους.

Δεν πιστεύω ότι ο αναπτυξιακός νόμος είναι κρίσιμος για την αύξηση των εγχώριων και πολύ περισσότερο την προσέλκυση ξένων επενδύσεων. Αυτό που έχει περισσότερη σημασία και έχει τονιστεί επανειλημμένως από Έλληνες και ξένους επιχειρηματίες και φορείς είναι ο περιορισμός των γραφειοκρατικών εμποδίων στην ίδρυση και τη λειτουργία μιας επιχείρησης, οι τεχνολογικές υποδομές, η φορολογική μεταχείριση – και δεν αναφέρομαι μόνο στο ύψος των συντελεστών αλλά και στην απλοποίηση και σταθερότητα της φορολογικής νομοθεσίας – η καταπολέμηση της διαφθοράς, το μορφωτικό επίπεδο και η εκπαίδευση των εργαζομένων.

7. Με τις ΔΕΚΟ τι εκτιμάτε ότι πρέπει να πράξει η κυβέρνηση;

Στις ΔΕΚΟ απαιτείται μεγαλύτερος έλεγχος των δραστηριοτήτων τους, μείωση της σπατάλης και αύξηση της αποτελεσματικότητας. Σημαντική παράμετρος προς αυτή την κατεύθυνση είναι η γενικότερη λειτουργία τους με ιδιωτικοοικονομικά κριτήρια. Όπως

προ-ανέφερα μεγάλο ποσοστό ιδιοκτησίας θα μεταφερθεί προς τον ιδιωτικό τομέα λόγω δημοσιονομικής ανάγκης.

Η πολιτική ιδιωτικοποιήσεων για τις ΔΕΚΟ δεν μπορεί να είναι ίδια για όλες. Υπάρχει μεγάλη εμπειρία στο εξωτερικό από επιτυχημένες και αποτυχημένες ιδιωτικοποιήσεις, την οποία η κυβέρνηση μπορεί να χρησιμοποιήσει για να καθορίσει το πόσο μακριά θα προχωρήσει τις ιδιωτικοποιήσεις και σε ποιους τομείς. Η ιδιωτικοποίηση δεν είναι συνώνυμη με την αποτελεσματικότητα, ούτε φυσικά με το συνολικό όφελος για την οικονομία.

8. Ως οικονομικός σύμβουλος του πρώην Πρωθυπουργού κ. Σημίτη, έχετε κάνει πολλές εισηγήσεις για τις εξαγγελίες στη ΔΕΘ. Τι αναμένετε ότι θα εξαγγείλει ο νυν Πρωθυπουργός και τι θα συμβουλευάτε τον Γ. Παπανδρέου;

Με την επιφύλαξη της προκήρυξης πρόωρων εκλογών λόγω του σοβαρού δημοσιονομικού προβλήματος της χώρας, η ομιλία του κ. Καραμανλή είναι μάλλον προβλέψιμη, μια παραλλαγή της πρόσφατης ομιλίας του στη Βουλή για την ψήφο εμπιστοσύνης προς την Κυβέρνηση. Δηλαδή, ένας απολογισμός και ωραιοποίηση των πεπραγμένων του, μια έντονη κριτική στην προηγούμενη 20-ετία και στην κατάσταση που παρέλαβε τη χώρα, κάτι ειδικό για τη Θεσσαλονίκη, και φυσικά η οριοθέτηση της πολιτικής της κυβέρνησης για τα επόμενα δύο χρόνια. Αν το ειδικό βάρος στην ομιλία του συνεχίσει να είναι η κριτική του παρελθόντος θα έχει αποτύχει. Αν η προοπτική που δώσει για το μέλλον είναι ασαφής θα έχει επίσης αποτύχει. Ο κ. Καραμανλής θα κριθεί από το πόσο συγκεκριμένη είναι η προοπτική που περιγράφει, αν πείσει ότι έχει - μετά 19 μήνες διακυβέρνησης - βρει τη στρατηγική ανάπτυξης για τη χώρα και ότι οι πολιτικές του δεν αποτελούν ένα σύνολο πολιτικών διαχειριστικού τύπου, του «βλέποντας και κάνοντας», αλλά έχουν δομή, πλαίσιο και όραμα.

Ο ρόλος του κ. Παπανδρέου είναι πιο δύσκολος. Αν ο κ. Καραμανλής καταφέρει να περάσει το μήνυμα ότι η κυβέρνησή του έχει δύναμη για περισσότερες διαρθρωτικές αλλαγές προς συγκεκριμένη κατεύθυνση, τότε ο κ. Παπανδρέου θα πρέπει να διαφοροποιηθεί τόσο σε επίπεδο στρατηγικής όσο και σε επίπεδο φιλοσοφίας των επιμέρους πολιτικών. Ο κ. Παπανδρέου θα αναγκαστεί να περιγράψει το δικό του μοντέλο ανάπτυξης, το βάρος για παράδειγμα που αυτός δίνει στην κοινωνική συνοχή, και να εξηγήσει γιατί το δικό του μοντέλο είναι καλύτερο από αυτό που η κυβέρνηση ξεδιπλώνει. Σας υπενθυμίζω ότι κάτι τέτοιο δεν χρειάστηκε ποτέ να κάνει ο κ. Καραμανλής όταν ήταν στην αντιπολίτευση, διότι τότε αρκούσε η κριτική του παρελθόντος. Ο κ.

Παπανδρέου δεν έχει σήμερα αυτή την πολυτέλεια. Η κυβέρνηση είναι ακόμα νεαρά και ο κόσμος εύκολα συγχωρεί τα πρώτα της λάθη. Της δίνει πίστωση χρόνου. Πρέπει, επομένως, πέρα από την κριτική του για τα πεπραγμένα της κυβέρνησης να δώσει και μια αίσθηση σε τι διαφέρει από τον κ. Καραμανλή και πώς αυτός βλέπει την αναπτυξιακή προοπτική της χώρας.